

Girişimcilerin Sektör Tercihlerinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesi: Düzce Örneği

DOI NO: 10.5578/JSS.10574

Geliş Tarihi: 26.12.2014

Kabul Tarihi: 04.12.2015

Öznur BOZKURT¹

Kahraman ÇATI²

Yusuf BİLGİN³

Adem BAŞ⁴

Özet

Bu araştırmanın amacı, girişimcilerin yatırımlarında sektör (iş kolu) tercihlerini etkileyen faktörlerin Düzce ili özelinde incelenmesidir. Bununla birlikte, girişimcilerin sektör tercihlerini etkileyen faktörlerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği belirlenecektir. Ayrıca, girişimcilerin yaptıkları yatırımlara ilişkindeğerlendirmeleri incelenecektir. Araştırmanın evreni, 2009 ve sonraki yıllarda Düzce ilinde çeşitli sektörlerde yatırım yapan 386 girişimciden oluşmaktadır. Araştırmada nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri anket tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 18 paket programında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, girişimcilerin sektör tercihlerini etkileyen faktörlerin sektörel öngörü, bilgi düzeyi arkadaş tavsiyeleri ve sermaye miktarı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, girişimcilerin yatırım yaptıkları sektörleri etkileyen faktörlerin cinsiyetlerine ve sektörel deneyimlerine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Ayrıca, girişimcilerin yatırımlarının başarılı olacağı ile ilgili öngörülerinin netleşmemiş olmasına rağmen tekrar aynı iş kolunu tercih etme eğiliminde oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Girişimcilik, Yatırım, Sektör Tercihi, Düzce

¹Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik, oznurbozkurt@duzce.edu.tr

²Prof. Dr., Düzce Üniversitesi, İşletme Bölümü, kahramancati@duzce.edu.tr

³Araş. Gr., Düzce Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü, yusufbilgin@duzce.edu.tr

⁴Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, adem13532@duzce.edu.tr

Determining the Factors Affecting Sector Preferences of Entrepreneurs: The Case of Düzce

Abstract

The aim of this study is to examine the factors affecting sector preferences of entrepreneurs in Düzce. However, according to socio-demographic characteristics the factors affecting sector preferences of entrepreneurs whether differentiated or not will be determined. Additionally, assessments will be examined on the investments of the entrepreneurs. Research population consists of 386 entrepreneurs invested in various sectors at 2009 and later in Düzce. In this research, qualitative research design was used. Research data were obtained using questionnaire technique. Obtained data was analyzed using SPSS package program. As a result, the factors affecting sector preferences of entrepreneurs consist of four factors including respectively sectoral foresight, level of knowledge, advice of friend and amount of capital. However, it was determined that the factors affecting sector preferences of entrepreneurs have been differentiated in terms of gender and sectorial experience. In addition, it was seen that despite of foresights regard to entrepreneurs' investments being successful have not been clarified, entrepreneurs tend to prefer same sector again.

Keywords: Entrepreneur, Entrepreneurship, Investment, Industry Preference, Düzce

Giriş

Girişimci kavramı, ilk olarak ortaçağda, aktif olan ve işyapan kişi anlamında kullanılmıştır. Ekonomi literatüründe ise ilk kez 1730'lu yıllarda Fransız Richard Cantillon tarafından yazılan bir eserde dillendirilmiştir. 19. yüzyılda İngiliz yazar J. S. Mill ile kullanılan terim Fransız iktisatçı J. B. Say tarafından üretim faktörü olarak kabul görmüştür (Kayalar ve Ömürbek, 2007).

Girişimci aynı zamanda, gördüğü fırsatları değerlendirme yolunda kendi girişimcilik anlayışıyla stratejiler geliştiren, bu sayede değişimin öncülüğünü yapan kişi olarak tanımlanmaktadır (Okay ve Karahan, 2010). Güney ve Mutlu (2008) girişimciyi "Piyasa koşulları içerisinde üretim faktörlerini bir araya getirerek, yatırılacak sermayeye en yüksek getiriyi sağlayacak mal ve hizmetlerin üretimini öngören ve bu amaçla sermayeyi üretim sürecine sokan ve risk üstlenen kişi" olarak tanımlamışlardır. Drucker girişimciliği, mevcut kaynaklardan yeni refah yaratma kapasitesi bahşeden bir yenilikçilik faaliyeti olarak tanımlamaktadır. Krizden ise girişimciyi, "kâr fırsatlarını algılayan ve yaşanan zamanda karşılanmayan ihtiyaçları tatmin edecek faaliyeti başlatan veya yetersizlikleri geliştiren kişi" olarak değerlendirmektedir (Güney ve Nurmamakhatuly, 2007). Balaban ve

Özdemir (2008) ise girişimciliğin yönetim ve araştırma-geliştirme faaliyetleri ile birlikte fikri emeğin en önemli boyutunu oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Girişimcilik alanında yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğunda,

- “Neden bazı insanlar yeni fırsatları görme ya da yaratma yeteneğine sahip iken diğerleri bu tür bir özelliğe sahip değildir?”
- Neden bazı kişiler işfikirlerini ya da hayallerini gerçek bir işletmeye dönüştürürken diğerleri bunu başaramazlar?
- Neden bazı girişimciler başarılı iken diğerleri başarısız olmaktadır?” gibi sorulara yanıt aramıştır (Onay ve Çavuşoğlu, 2010).

Literatürde bu problemlerin sebepleri ve sonuçlarına ilişkin yapılan araştırmalarda ortaya konulmuş birçok bulgu mevcuttur. Örneğin; Bozkurt (2007) tarafından yapılan bir araştırmada bu soruların yanıtı büyük ölçüde bireyin sahip olduğu kişilik özelliklerine atfedilmiştir. Bozkurt ve Baştürk (2010) ise yapmış oldukları araştırmada girişimcilikte belirsizlik ve risk algısının ön plana çıktığına ve yatırımlarda önemli bir faktör olduğuna vurgu yaparken Bektaş ve Köseoğlu (2008) kişinin mensup olduğu ailenin işletmecilik kültürünün kişinin girişimcilik özellikleri üzerinde etkili olduğundan bahsetmektedirler. Aytaç ve İlhan (2013) yapmış oldukları araştırma ile kültürel faktörlerin girişimlik üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirterek girişimcilerin yatırım faaliyetlerinde kültürel öğelerin etkisini desteklemiştir. Güney ve Mutlu (2008) bilgi teknolojilerinin pazarlara erişim konusunda gerek dünya çapında fırsatları görme ve bunları değerlendirme ve gerekse alternatif dağıtım kanalları yaratma yolu ile coğrafi uzaklıktan bağımsız olarak iş yapabilme imkanından ötürü girişimcilik üzerinde doğrudan etkili olduğunu belirtmişlerdir.

İslam ve diğerleri, (2012) girişimcilikte demografik özelliklerin önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Okay ve Karahan (2010) ise yaptıkları bir araştırmada Denizli ilindeki girişimcilerin çoğunluğunun erkek, genç, ailenin ortanca çocuğu ve ilköğretim mezunu olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın Kayalar ve Ömürbek (2007) belirsizlik ve risk algısının cinsiyete göre farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Balaban ve Özdemir (2008) tarafından yapılan bir araştırmada girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bayraktaroğlu ve Özdemir (2010) son yıllarda, bir çok ülkede küçük işletmelerin nasıl kurulduğu ve büyüdüğü yoğun ilgi çeken konuların başında geldiğini, girişimlerin kuruluş sürecinde, girişimciliğin ‘itici’ ve ‘çekici’ faktörlerinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Mevcut kariyerin

bilinçli bir tercihle terkedilerek yeni girişimde bulunulması, iş tatminsizliği sebebiyle işin bırakılması ya da işten atılma itici faktörlere; piyasada görülen fırsatların değerlendirilmesi ise çekici faktörlere örnek olarak verilmektedir.

Bu araştırmanın amacı, girişimcilerin yatırımlarında sektör (iş kolu) tercihlerini etkileyen faktörleri araştırma konusu olan il bazında belirlemek ve girişimcilerin yatırım yaptıkları sektörlerle (iş kollarına) ilişkin düşüncelerini değerlendirmektir. Bununla birlikte, girişimcilerin yatırım yaptıkları sektörleri etkileyen faktörlerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği belirlenecektir. Literatürde, girişimcilik ve girişimlik özelliklerine ilişkin yapılan araştırmalarda girişimcilik özellikleri ve girişimciliğe etki eden faktörler ortaya konulmasına rağmen bu araştırmaların bir çoğu girişimcilik eylemini yerine getirmemiş bireylerden elde edilen bulgulara dayandırılmıştır. Buna karşın, az sayıda araştırmacının (Okay ve Karahan, 2010, Bayraktaroğlu ve Özdemir, 2010; Durak, 2011) ise girişimcilik ve girişimcilik özelliklerini girişimcilik eylemini gerçekleştiren girişimcilerden elde etmiş oldukları verilere dayandırdıkları görülmekle birlikte yapılan literatür araştırmasında, girişimcilerin iş kolu tercihlerini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

1. Girişimcilerin Sektör Tercihini Etkileyen Unsurlara Genel Bakış

Girişimcilerin yatırım yapma ya da mevcut yatırımı genişletme aşamasında yönelecekleri sektörleri belirlerken dikkate aldıkları birçok unsur vardır. Bunlar girişimcinin sahip olduğu özelliklerden sektörün yapısına kadar birçok noktayı barındırmaktadır. Sektörün rekabet yapısı ile işletmenin temel yetenekleri, girişimcinin sermaye yapısı ve kaynaklara ulaşma kapasitesi ile yatırımın gerektirdiği sermaye miktarı, girişimcinin bilgi ve tecrübe düzeyi ile sektörün gerektirdiği deneyimin uyumluluğu, girişimciye destek olacak kişi ve kurumların varlığı gibi birçok konu kişileri yatırım yaparken analiz yapmaya ve değerlendirmeye itmektedir. Yukarıda belirtildiği gibi alan yazındaki çalışmaların birçoğu girişimci özellikleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Elbetteki girişimsel bir niyette girişimcinin taşınması gereken nitelikler oldukça önemlidir. Fırsatların olması tek başına yeterli değildir bu fırsatları görece ve değerlendirecek girişimci özelliklere sahip olmak gerekmektedir. Bu çalışmada girişimcilerin yatırım yaptıkları sektörlerle yönelimlerini etkileyen faktörler dört başlık altında incelenmiştir. Bu faktörler; bir girişimcide sektörün gelişimi, karlılığı ve bu sektörde yatırıma ihtiyaç olduğu hissini ve düşüncesini oluşturan “sektörel öngörü” (Mietzner ve Reger, 2005; Mieszkowski ve Kardas, 2015), girişimcinin sahip olduğu sermaye miktarı (Florida ve Kenney, 1988), girişimcinin tutum

ve davranışlarına etki eden referans gruplarının etkisini ifade eden “sektörel tavsiyeler” (Wendte, 2013; Levy ve Rosen, 2014) ve sektör hakkında alınan eğitim veya tecrübeye dayalı olan “bilgi düzeyi”dir (Berglund ve diğ., 2007; Balaban ve Özdemir, 2008; Huber ve diğ., 2012).

1.1. Sektörel Öngörü

Pazardaki talebin yetersiz olması girişimcilerin yatırım yapma isteğininin azalmasına neden olmakla birlikte (Han ve Kaya, 2002) sektörel olarak kaynak dağılımının etkinliğide ekonominin büyüme hızını etkilemektedir. Bu nedenle, firmaların yatırım kararlarındaki yanlışlar, yalnız kendi başarısızlıklarına yol açan bir etmen olarak kalmamakta aynı zamanda ekonominin büyüme hızını kısıtlayan bir etken olmaktadır (Uçgun, 2008). Bu açıdan girişimsel faaliyette bulunacak olan girişimci pazarın talebinden sermaye hareketliliğine kadar birçok konu hakkında ileri görüşlü davranmak ve sektörün sadece bugünü değil geleceğide tahmin etmek durumundadır. Seçilen sektörün karlılığı kadar bu sektör için yatırım yapılacak en uygun zamanın iyi tesbit edilmesi gerekmektedir.

1.2. Sermaye Miktarı

Yerel pazardaki düşük talep, ülkedeki ekonomik belirsizlikler, enflasyon, vergi düzenlemeleri ve/veya yüksek vergiler, kredilere erişim, piyasa koşulları, iş kültürü ve finansman sorunları girişimciliğin önündeki en önemli ekonomik engellerdendir (Suzuki ve diğ., 2002). Girişimciler büyük bir zenginlik arayışı içinde olmaktan ziyade mali durumu üzerinde daha fazla kontrole sahip olmanın arayışı içindedir (Lamping ve Kuehl, 2003:31). Girişimcinin işi kurma sürecinde ihtiyaç duyduğu sermayeye ulaşabilmesi oldukça önemlidir. Özellikle ülkemizde kamu ve özel sektör eli ile birçok teşvik sağlanmakla birlikte bürokrasinin oldukça yoğun işlemlerinden dolayı bu desteklere ulaşma güçleşmektedir. Girişimcilerin öncelikli olarak kişisel sermaye ve aile destekleri ile iş kurmaya yöneldikleri bilinmektedir. Bunun dışında özellikle KOSGEB destekli kredilere ve banka kredilerine müracaatların olduğu görülmektedir.

1.3. Sektörel Tavsiyeler

Toplumun inançları, değerleri ve tutumları bireyin davranışlarını belirler ve onun girişimcilik konusundaki kararlarını etkiler (Alvarez ve diğ., 2011). Başarılı girişimciler, vizyon sahibi olan, insanlarla iyi iletişim içerisinde olan, engellere ve olumsuz durumlara karşı esnek olan, yenilikçi ve yaratıcı olan, fırsatları arayan, risk alabilen, özgüveni olan ve başarılı olabilmek için kararlı olan kimselerdir (Stumpf ve Tymon Jr, 2001).

Kişilerin girişimciliğe yönelmesinde rol modellerinin etkisi de oldukça büyüktür. Rol modelleri; aile, kardeş, arkadaş ve diğer başarılı akrabalar olmasının yanı sıra ulusal alanda çalışan diğer girişimcilerde olabilir (Özden ve diğ., 2008). Tavsiye sahibi bu kişiler, bireylerde arzu ve kendilerine olan güvenin artmasına olanak sağlar. Bu tavsiyeler, yeni bir iş faaliyetinde bulunan girişimciler için, motivasyon ve ilham kaynağı olabileceği gibi, yeni ufuklar keşfetmeye, yeni bilgi edinme ve bilgiye erişimi sağlamaya yardımcı olabilir (Bosma ve diğ., 2012).

1.4. Sektörel Bilgi Düzeyi

Pazar araştırmasının yapılmaması, yönetim becerileri eksikliği, mesleki eğitim yetersizliği gibi girişimcinin kendisinden kaynaklanan sorunlarında mevcuttur (Bitzenis ve Nito, 2005). Girişimci işletmenin çeşitli faaliyetlerinde görev üstlendikçe, kendi becerilerini kullanma ve kendi potansiyelini geliştirme olanağı sağlayacaktır. Bir başka deyişle kendi potansiyelini gerçekleştirme fırsatı elde edecektir (Döm, 2008:36). Birçok durumda girişimciler kendilerini geliştirerek elde ettikleri yenilikçilikleri, sıkı çalışmaları ve işe olan bağlılıkları ile başarı elde etmektedirler (Zimmerer ve Scarborough, 1996:4).

2.Yöntem

Girişimcilerin sektör (iş kolu) tercihlerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın evrenini Düzce İlinde 2009 yılından sonra kurulan KOBİ'ler oluşturmaktadır. Tam sayım örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmada işletmelerin belirlenmesinde TSO, Genç DÜSİAD, MARKA, KOSGEB ve Kadın Girişimciler Derneği kuruluşlarının veri tabanlarından yararlanılmıştır. Düzce İlinde 2009 yılından sonra kurulan KOBİ ve bu kurumlara kayıtlı olan 386 işletme bulunmaktadır. Araştırmada, nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri anket tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Likert tipi ölçek (1=kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) yapısına göre oluşturulan araştırma anketi, üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, girişimcilerin sektör tercihlerini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik 18 ifade yer almaktadır. Bu ifadelerden sektöre ilişkin bilgi düzeyi ve referans gruplarının etkisini ölçen 7 ifade, Çakıcı ve Özer (2007) tarafından yapılan araştırmadan, sektörel öngörü ve bireysel kazanımlara ilişkin 4 ifade, Balaban ve Özdemir (2008) tarafından yapılan araştırmadan, girişimden beklenen kazanımlara ilişkin 5 ifade, Bozkurt ve Baştürk (2010) tarafından yapılan araştırmadan ve girişimciliğin toplumsal yönüne ilişkin 2 ifade, Sönmez ve Tokgöz (2014) tarafından yapılan araştırmadan çıkarımlar yoluyla elde edilmiştir. Örneğin: Balaban ve Özdemir (2008) tarafından

yapılan araştırmada, girişimcilik eğitimi ile ilgili olarak “*Girişimcilik eğitimi, girişimci olma yolundaki düşüncelerimi olumlu etkiledi*” ifadesinden yola çıkılarak araştırma anketinde, “*Bu sektöre yatırım yapmamın sebebi, eğitimimi bu alanda yapmış olmamdır*” şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir. İkinci kısımda, girişimcinin yapmış olduğu yatırıma ilişkin düşüncelerini değerlendirebilmek amacıyla katılımcılara yöneltilen;

- Tekrar seçim yapmak durumunda olsanız bu sektörü tercih eder misiniz?
- Girişimde bulunduğunuz sektörden (iş kolundan) beklediğiniz kazanımları elde ettiniz mi?
- Yapmış olduğunuz girişimin başarılı olacağına inanıyor musunuz? ifadeleri yer almaktadır.

Üçüncü kısmında ise yöneticilerin cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve sektörel deneyimlerini içeren demografik özellikleri yer almaktadır.

Araştırma ölçeğinin geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmek amacıyla araştırma anketi, 30 girişimciye uygulanmıştır. Elde edilen verilere yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayısı (Cronbach’s Alpha) 0.66 çıkmıştır. Tablo 1’de ölçeğe ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 1: Ölçeğe İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,669	,691	18

Kalaycı (2010:405) güvenilirlik katsayısı ,60 ve ,80 arasında olan ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu ifade etmiştir. Analiz sonucu ortaya çıkan değer ölçeğin güvenilirlik düzeyinin yeterli olduğunu göstermektedir.

3. Bulgular

3.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan girişimcilere ilişkin demografik özellikler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler	Frekans	Yüzde %	
Cinsiyet	Kadın	33	16,2
	Erkek	171	83,8
	Toplam	204	100,0
Yaş	17-29	39	19,1

	30-44	118	57,8
	45-54	33	16,2
	55 ve üstü	14	6,9
	Toplam	204	100,0
Gelir Düzeyi	1000 ve altı	9	4,4
	1001- 1500	36	17,6
	1501 - 1999	43	21,0
	2000 ve üzeri	116	56,8
	Toplam	204	100,0
Sektöre (iş koluna) İlişkin Deneyim	Evet	95	46,6
	Hayır	109	53,4
	Toplam	204	100,0
Farklı Bir Sektörde (iş kolunda) Yatırım	Evet	89	43,6
	Hayır	115	56,4
	Toplam	204	100,0

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde; %83'ünün erkek olduğu, yaşları incelendiğinde; %57'sinin 30-44 yaş aralığında, oldukları, gelir düzeyleri incelendiğinde; %57'sinin 2000 liranın üzerinde gelir elde ettikleri görülmüştür. Katılımcıların yatırım yaptıkları sektöre (iş koluna) ilişkin deneyime sahip olup olmadıklarına ilişkin veriler incelendiğinde; katılımcıların %47'sinin yatırım yaptığı iş alanında deneyime sahip olduğu, %53'ünün ise deneyim sahibi olmadığı görülmüştür. Katılımcıların yatırım yaptıkları iş kolu dışında farklı bir işkoluna yatırım yapıp yapmadıkları incelendiğinde %44 ünün farklı bir sektöre yatırım yaptığı görülmüştür.

3.2. Girişimcilerin Sektör Tercihini (İş Kolunu) Etkileyen Faktörler

Düzce ilinde 2009 yılından sonraki dönemde yatırım yapan girişimcilerin sektör (iş kolu) tercihlerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla katılımcılara yöneltilen 18 ifadeye ilişkin elde edilen verilere faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizinde amaç, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek ve çok sayıdaki değişkeni az sayıda, anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getirmektir (Kalaycı, 2010:327). Analiz sonucunda, bazı faktörlerin birbirleriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Faktörler arasındaki ilişki katsayılarını düşürmek amacıyla veri ayıklaması yapılmıştır. Yapılan veri ayıklaması neticesinde 2 ifade ölçekten çıkarılarak ,40'ın üzerinde ilişki düzeyinde 16 ifade faktör analizine tabi tutulmuştur. Ölçeğe uygulanan faktör analizi sonucunda, KMO değerinin

,727 ve ortaya çıkan faktörlerin toplam varyansın % 51,35'ini açıkladığı görülmüştür. Tablo 3'te girişimcilerin yatırım kararlarında sektör (iş kolu) tercihlerini etkileyen faktörler ve faktörlere ilişkin ortalama, öz değer ve varyans değerleri gösterilmektedir.

Tablo 3: Faktör Analizine İlişkin Bulgular

	Faktör Yüğü	Ortalama Özdeğer	Açıklanan Varyans
<i>Sektörel Öngörü</i>		3,92	3.360
Sektörün geleceği olan bir sektör olduğu düşüncesi	,767		18.662
Bu iş için doğru zaman olduğunu düşüncesi	,733		
Bu alanda başarılı olmaya olan inanç	,703		
Kendi işinin sahibi olmak	,638		
Sektörün yüksek kazanç sağlamaya olanak vermesi	,585		
Çevremde böyle bir yatırıma ihtiyaç duyulması	,482		
<i>Sermaye Miktarı</i>		2,86	1.980
Sermaye miktarı	,808		12.148
Ailenin daha önce yapmış olduğu yatırımlar	,795		
Yakınlarımla bu sektörde yapmış olduğu yatırımlar	,644		
<i>Arkadaş Tavsiyeleri</i>		2,90	1.564
Arkadaşlarımla tavsiyeleri	,626		11.063
Devletin iş koluna sağladığı teşvikler	,613		
Sektörde bulunan işletmelerin karlılığı	,572		
Sektörün prestij kazandırması	,568		
<i>Bilgi Düzeyi</i>		3,12	1.313
Sektöre ilişkin bilgi düzeyi	,736		9.480
Sektöre ilişkin eğitim alma	,658		
Bu sektörde iş kurmak idealine sahip olmak	,574		

Girişimcilerin sektör tercihlerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan faktör analizinde ortaya çıkan ilk faktör “*sektörel öngörü*” olarak isimlendirilmiştir. Bu faktörün major değişkeni .767 faktör yükü ile “sektörün geleceği olan bir sektör olduğunu düşünmemdir” ifadesidir. Sektörel öngörü faktörünün öz değeri 3.360'tır ve toplam varyansın % 18.662'sini açıklamaktadır. Faktörde yer alan ifadelerin ortalaması ise 3,92 dir.

Analiz sonucunda ortaya çıkan ikinci faktör ise “*sermaye miktarı*”dır. Bu boyutun major değişkeni, “sermaye miktarımın ancak bu iş

için yetmesidir” ifadesidir. İfadenin faktör yükü ise .808 dir. Bu faktör toplam varyansın % 12.148’ini açıklamaktadır. Faktörde yer alan ifadelerin ortalaması ise 2,86 dir.

“*Tavsiye boyutu*” olarak isimlendirilen üçüncü boyutun major değişkeni .626 faktör yükü ile “bu sektöre yönelik kararımda arkadaşlarımın tavsiyeleri etkili oldu” ifadesidir. Faktörün öz değeri 1.564’tür ve açıklanan varyansın % 11.063’nü açıklamaktadır. Faktörde yer alan ifadelerin ortalaması ise 2,90 dir.

Dördüncü boyut ise “*bilgi düzeyi*” olarak isimlendirilmiştir. Dördüncü boyutun major değişkeni “bu sektöre yatırım yapmamın sebebi, sektörü iyi biliyor olmamdır” ifadesidir. Bu ifadenin faktör yükü .736’dır. Bilgi düzeyi, toplam varyansın % 9.480’ini oluşturmaktadır. Bu faktörün öz değeri 1.313 ve faktörde yer alan ifadelerin ortalaması ise 3,12 dir.

Faktörlerde yer alan ifadelerle ilişkin katılım düzeyleri incelendiğinde, ortalaması en yüksek faktörün sektörel öngörü olduğu görülmektedir. Girişimcilerin sektör tercihlerine etki eden faktörlerden ortalaması en düşük sektör ise 2,86 ile sermaye miktarıdır. Bu sonuç göstermiştir ki, girişimsel niteliği olan kişiler için bu işi kurma aşama aşamasında ihtiyaç duyulan sermaye miktarının belirleyiciliği düşük düzeydedir. Girişimci niteliklere sahip kişilerin akıllarındaki iş fikrini hayata geçirmek için bu sermayeye ulaştıracak tüm yolları arayıp bulmaları çeldirici bir unsur olmaktan oldukça uzaktır. Bu çalışmaya göre girişimcinin sektör tercihinde önemli olan, o sektörde bu yatırıma olan ihtiyaç ve sektörün uzun vadedeki karlılığıdır.

3.3. Girişimcilerin Sektör Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin Demografik Özelliklerine Göre Farklılıklarının Analizi

Girişimcilerin sektör tercihi etkileyen faktörlerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla araştırmada elde edilen verilere farklılık analizleri uygulanmıştır. Öncelikle araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Uygulanan normallik testinde araştırma verilerinin normal dağılım göstermedikleri görülmüştür. Bu nedenle, verilere uygulanacak farklılık analizlerinde non-parametrik testler seçilmiştir. Non-parametrik testlerde veri setinde yer alan ikili gruplar için Mann Whitney U testi, ikiden fazla gruplar içinse Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 4’te girişimcilerin sektör tercihini etkileyen faktörlerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin farklılıklarının analizleri gösterilmektedir.

Tablo 4: Girişimcilerin Sektör Tercih Etkileyen Faktörlerin Demografik Özelliklerine Göre Farklılıklarının Analizi

Cinsiyet	Mann- Whitney U	Sig. (p)
Sektörel Öngörü	2030,500	,010
Sermaye Miktarı	2391,500	,162
Arkadaş Tavsiyeleri	2146,000	,028
Bilgi Düzeyi	2656,500	,592
Yaş	Kruskal-Wallis	Sig. (p)
Sektörel Öngörü	3,356	,340
Sermaye Miktarı	1,608	,658
Arkadaş Tavsiyeleri	3,593	,309
Bilgi Düzeyi	6,985	,072
Gelir Düzeyi	Kruskal-Wallis	Sig. (p)
Sektörel Öngörü	,243	,970
Sermaye Miktarı	,901	,825
Arkadaş Tavsiyeleri	3,161	,367
Bilgi Düzeyi	,712	,870
Sektörel (iş koluna ilişkin) Deneyim	Mann- Whitney U	Sig. (p)
Sektörel Öngörü	4837,500	,413
Sermaye Miktarı	4187,000	,017
Arkadaş Tavsiyeleri	4453,000	,082
Bilgi Düzeyi	3337,500	,000
Farklı Bir Sektörde (iş kolunda) Yatırım	Kruskal-Wallis	Sig. (p)
Sektörel Öngörü	4682,000	,291
Sermaye Miktarı	4916,000	,626
Arkadaş Tavsiyeleri	4657,500	,267
Bilgi Düzeyi	5083,500	,935

Girişimcilerin cinsiyetlerine göre sektör tercihlerini etkileyen faktörlerin farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizde, sig. değeri sektörel öngörü boyutunda ($,010$) ve arkadaş tavsiyeleri boyutunda

(,028),05'ten küçük, diğer faktörler içinse ,05'ten büyük çıkmıştır. Yani girişimcilerin cinsiyetlerine göre sektör tercihlerini etkileyen faktörler, sektöre yönelik öngörüler ve arkadaş tavsiyelerinden etkilenme açısından farklılık göstermektedir.

Girişimcilerin sektörel deneyimlerine göre sektör tercihlerini etkileyen faktörlerin farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, sermaye miktarı ve bilgi düzeyi boyutunda sig. değerlerinin ,05'in altında olduğu görülmüştür. Yani girişimcilerin yatırım yaptıkları sektöre ilişkin sahip oldukları deneyime göre sektör tercihlerini etkileyen faktörler sermaye miktarı ve bilgi düzeyi açısından farklılık göstermektedir.

Girişimcilerin yaşlarına, gelir düzeylerine ve farklı bir sektörde yatırım yapıp yapmadıklarına göre tercihlerini etkileyen faktörlerin farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan testi sonucunda tüm faktörlerde sig. değerleri ,05'in üzerinde çıkmıştır. Yani girişimcilerin sektör tercihini etkileyen faktörlerin yaşlarına, gelir düzeylerine ve farklı bir sektörde yatırım yapıp yapmadıklarına göre farklılık göstermediği görülmüştür.

3.4. Girişimcilerin Yapmış Oldukları Yatırımlara Yönelik Düşüncelerinin Analizi

Girişimcilerin yapmış oldukları yatırımlara yönelik düşüncelerini analiz etmek amacıyla, girişimcilere, tekrar yatırım yapmak durumunda olsanız yine bu sektörü tercih edip etmeyeceği, yaptığı yatırımdan beklediği kazanımları elde edip etmediği ve yapmış olduğu girişimin başarılı olup olmayacağına ilişkin düşüncesi sorulmuştur. Tablo 5.'te girişimcilerin yatırım yapmış oldukları sektörlerle (iş kollarına) ilişkin düşünceleri gösterilmektedir.

Tablo 5. Girişimcilerin Yatırım Yapmış Oldukları Sektörlere İlişkin Düşünceleri

1. Tekrar seçim yapmak durumunda olsanız yine bu sektörü tercih eder misiniz?	Yüzde %	Frekans	Ortalama
Kesinlikle tercih etmem	2,0	4	
Tercih etmem	10,8	22	
Kararsızım	13,2	27	3,75
Tercih ederim	58,3	119	
Kesinlikle tercih ederim	15,7	32	
Toplam	100,0	204	
2. Girişimde bulunduğunuz sektörden (iş kolundan) beklediğiniz kazanımları elde ettiniz mi?	Yüzde %	Frekans	Ortalama
Kesinlikle elde etmedim	1,0	2	3,43

Elde etmedim	12,7	26	
Az çok elde ettim	22,1	45	
Elde ettim	38,2	78	
Kesinlikle elde ettim	5,4	11	
Cevapsız	20,6	42	
Toplam	100,0	204	
3. Yapmış olduğunuz girişimin başarılı olacağına inanıyor musunuz?	Yüzde %	Frekans	Ortalama
Kesinlikle inanmıyorum	,5	1	
İnanmıyorum	,5	1	
Kararsızım	25,0	101	4,25
İnanıyorum	12,3	25	
Kesinlikle inanıyorum	7,8	16	
Cevapsız	25,0	50	
Toplam	100	204	

Katılımcıların yapmış oldukları yatırımlara yönelik düşüncelerini analiz etmek amacıyla, girişimcilere ilk olarak “Tekrar seçim yapmak durumunda olsanız yine bu sektörü tercih eder misiniz ?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların % 12,8’i tekrar seçim hakkı olması durumunda girişimde bulunduğu iş kolunu tercih etmeyeceğini ve % 13,2’si tekrar seçim hakkı olması durumunda girişimde bulunduğu iş kolunu tercih edip etmeme noktasında kararsız olduğunu görülmüştür. Katılımcıların % 74’ü ise tekrar seçim hakkı olması durumunda aynı iş kolunu tekrar tercih edeceğini belirtmiştir. Bu soruya verilen cevapların ortalaması ise 3,75 tir.

Katılımcılara yapmış oldukları yatırımlara yönelik düşüncelerini analiz etmek amacıyla sorulan ikinci soru, “Girişimde bulunduğunuz sektörden (iş kolundan) beklediğiniz kazanımları elde ettiniz mi?” şeklindedir. bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %1’i kesinlikle elde etmediğini % 12,7’si, elde etmediğini, % 22,1’i çok az elde ettiğini, % 32,8’i elde ettiğini ve % 5,4’ü ise kesinlikle elde ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların % 20,6’sı ise bu soruyu cevaplamamıştır. Katılımcıların bu soruya vermiş oldukları cevapların ortalaması ise 3,43’tür.

Girişimcilere yöneltilen üçüncü soru, ise “Yapmış olduğunuz girişimin başarılı olacağına inanıyor musunuz?” şeklindedir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, % 0,5’inin kesinlikle inanmadığı, % 0,5’inin inanmadığı, % 25’inin yapmış olduğu girişimin başarılı olup olmayacağına ilişkin kararsız olduğu, % 12,3’ünün başarılı olacağına inandığı ve % 7,8’inin başarılı olacağına kesinlikle inandığı görülmüştür. Katılımcılardan % 25’i ise soruyu cevapsız bırakmıştır. Katılımcıların soruya vermiş oldukları cevapların ortalaması ise 4,25 olarak gerçekleşmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Kişileri girişimciliğe doğru yönlendiren ve yatırım yapma kararlarını etkileyen birçok unsur vardır. Girişimcilik, kişinin sahip olduğu karakteristik özelliklerinden tutunda toplumun kültürel yapısı, eğitim sistemi, dini inancı, ülkenin ekonomik yapısı gibi birçok unsurdan etkilenir. Bu ve benzeri faktörler bireyleri yatırım yapma yönünde güdülerken diğer yandan da yatırım kararından geri çevirebilir. Girişimciler kendileri için en uygun yatırım koşulunu arama ve bu koşulu etkin bir şekilde yönetmek isterler. Girişimcinin risk alma ve belirsizliklere tolerans gösterme özelliğide burada devreye girer. Karşısına çıkan fırsatları gören ve herşeyin belirgin olmasını beklemeden bilinmezleri etkin bir şekilde yöneten kişi yatırım kararında hızlı bir şekilde verebilecektir. Bu noktadan hareketle girişimci olmaya karar vermiş kişilerin yatırım kararlarını verirken hangi sektörü ne tür özelliklerine göre tercih ettikleri bu araştırmanın temel çıkış noktasını oluşturmuştur.

Girişimcilik konusunu inceleyen literatür incelendiğinde, girişimcilerin karşılaştıkları sorunları genel olarak incelyen çalışmalar, girişimci uygulamaların gelişmesinde kültürün etkisi, girişimcilerin ülke kalkınmasındaki önemi, girişimcilikte yenilik yapmanın önemi, girişimcilerin fon kaynakları, girişimcilerin pazar tercihleri gibi konuların sıklıkla işlendiği görülmektedir. Bu çalışmada ise girişimciliğin başlangıcı olan ve karar noktasında müteşebbisin üzerinde ayrıntılı olarak durduğu konu olan hangi sektöre yönelme sorusu incelenmiştir. Bu kapsamda girişimci niyeti oluşmuş bir kişinin bu niyetini hayata geçireceği en uygun sektörü belirlemesi konusu ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Her sektörün kendine has özellikleri vardır. Sektörün karlılığı, sektörün gerektirdiği sermaye miktarı, sektörün uzun vadede geleceği, sektörün yapısı gibi unsurlar girişimciler tarafından yatırım kararı vermeden önce inceleme altına alınırlar. Bu aşamada gerek tanıdık tavsiyeleri gerek o sektördeki yatırımcılar ve gerekse o sektördeki iş deneyimleri kişilerin yatırım yapma kararını şekillendirmede etkili olmaktadır. Bu çalışmada, sektör tercihinine etki eden unsurlar, sektör hakkındaki öngörü, sektördeki deneyim, tanıdık tavsiyeleri ve sermaye miktarı olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir. Araştırmaya katılanlardan elde edilen verilere göre, girişimcilerin yatırım yapacakları sektörü belirlemelerinde birinci derecede etkili olan unsur sektörel öngörü olarak belirlenmiştir. Yatırım yapılması düşünülen sektörün karlılığı, gelecek vaatetmesi, o sektörde yatırıma duyulan ihtiyaç gibi unsurlarla şekillenen bu faktör yatırımcının önceliklediği bir etkidir. Bir diğer belirleyici unsur ise, yatırım yapılması düşünülen sektöre ait bilgi düzeyidir. Bu faktör o sektörde daha önce çalışma ve deneyim sahibi olma ya da o sektöre yönelik eğitim alma ile ilgilidir. Bu faktör ise yatırım yapılacak sektörün belirlenmesinde ikinci sırada belirleyici olmaktadır.

Girişimcilerin yatırım yapma noktasında tavsiye aldıkları veya izledikleri rol modelleri vardır. Tanıdık tavsiyeleri veya tanıdıkların yatırım yapılması düşünülen sektördeki varlıkları da belirleyici olmaktadır; ancak girişimciler özgün düşünen ve bağımsız hareket etmeye meyilli kişilerdir. Tüm tavsiyeleri dinlemelerine rağmen son sözü kendileri söylemek isterler. Ayrıca sektörün veya iş fikrinin gerektirdiği sermaye miktarında yatırım yapmada önemlidir. Ancak girişimci tanımında birçok kaynakta belirtildiği gibi girişimci risk alan ve fırsatlardan en etkin şekilde yararlanan kişidir. Bu özellikleri ile yatırımı için gerekli olan sermayeye ulaşmak için en uygun yolu bulacaktır. Girişimcilerin yukarıda sayılan bağımsızlık istekleri ve risk alma özelliklerinin bir yansıması olarak sermaye miktarı ve arkadaş tavsiyeleri boyutu yatırım kararını etkileyen bir unsur olmakla birlikte diğerlerine oranla oldukça düşük bir belirleyici olarak bu araştırma sonucunda ortaya çıkan bir bulgudur.

Özellikle ülkemiz açısından değerlendirildiğinde girişimci sayısının cinsiyete göre fark ettiği ve son yıllarda artmasına rağmen girişimci kadın sayısının erkeklere oranla çok düşük seviyede kaldığı bilinen bir gerçektir. Bu araştırmaya katılanların çoğunluğunun erkeklerden oluşmasında bu kapsamda değerlendirilebilecek bir sonuçtur. Araştırmaya katılanların çoğunluğu orta yaş grubu diyeceğimiz 30-45 yaş aralığındadır. Bu sonuç, girişimsel faaliyete başlama yaşının ağırlıklı olduğu yaş olarak literatürde yer alan diğer çalışmaların bulguları ile uyumludur. Araştırmaya katılanların yaklaşık yarısı tercih ettikleri sektör ile ilgili deneyime sahipken diğer yarısı böyle bir deneyime sahip değildir. Girişimcilerin bağımsızlık arayışları, risk alma eğilimleri ve farklı olma çabaları kişileri farklı ve yeni sektörlerle yönlendirmektedir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bir diğer bulguda, girişimcilerin şuan faaliyette buldukları sektördeki yatırımların başarısı hakkındaki kararsızlık durumlarıdır. Yatırımdan beklenen kazanımları elde etmiş olmalarına ve yeniden bu sektörde yatırım yapmayı tercih edecek olmalarına rağmen yatırımın başarısının devam edeceği ile ilgili bir kararsızlık söz konusudur. Bu durum ülkenin ekonomik ve siyasi yönden istikrarı ile ilgili belirsizliklerin varlığından kaynaklanıyor olabilir. Ülkenin yatırım teşvikleri ile ilgili politikalarının değişmesi, ekonomik dalgalanmalar, sınır ülkelerde yaşanan karışıklıklar ve bunların ülke ekonomisine yansıması, küreselleşmenin etkisi gibi birçok çevresel unsur bu kararsızlığın veya ileriye görememekten kaynaklanan kararsızlığın nedeni olarak gösterilebilir.

Bu araştırmanın sonuçları, Düzce ilinde 2009-2014 yılları arasında yatırım yapmış girişimcilerden elde edilmiştir. Benzer konularda farklı il veya bölgeler arası karşılaştırmalara olanak verecek çalışmalar yapılabilir. Ayrıca hizmet ya da imalat sektörü olarak farklı gereksinimleri olabilecek sektörleri kapsayan ve bu sektörlerdeki yatırım kararını etkileyecek

faktörlerin belirlenmesi ile ilgili çalışmalar ve sektör bazlı farklılık olup olmadığının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkan ve girişimcilerin sektör tercihlerinde en belirleyici unsur olan *sektörel öngörü* boyutu üzerinde özellikle kamu idarecilerininönemle durmaları gerekmektedir. Çünkü sektörlerin yatırımcı için cazip hale getirilmesi noktasında, bu sektörün başarı getirecek ve bu başarısını uzun vadede sürdüreceği bir sektör olduğu imajının çizilmesi ve sektöre yatırım ihtiyacının olduğunun duyurulması konusunda yatırımcıyı çekebilmek noktasında devlet idarecilerinde önemli görevler düşmektedir.

Kaynakça

- Alvarez, C. Urbano, D. Coduras, A. ve Ruiz-Navarro, J. 2011. Environmental Conditions and Entrepreneurial Activity: A Regional Comparison in Spain, *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 18(1), pp. 120-140.
- Aytaç, Ö. ve İlhan, S. 2007. Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:18 ss. 101-120.
- Balaban, Ö. ve Özdemir, Y. 2008. Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), ss. 133-147.
- Bayraktaroğlu, S. ve Özdemir, Y. 2010. Yerel Girişimcilik Dinamikleri: Adapazarı'nda Mobilyacılık Sektörünün Sözlü Tarih Yöntemiyle Anlaşılması, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(2), ss. 51-78.
- Bektaş, Ç. ve Köseoğlu, M. A. 2008. Aile İşletmecilik Kültürünün Girişimcilik Eğilimine Etkileri Ve Bir Alan Araştırması, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Karaman İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(13), ss. 297-317.
- Berglund, H., Hellström, T. ve Sjölander, S. 2007. Entrepreneurial Learning and the Role of Venture Capitalists, *Venture Capital*, 9(3), pp. 165-181.
- Bitzenis, A. ve Nito, E. 2005. Obstacles to Entrepreneurship in A Transition Business Environment: The Case of Albania, *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 12(4), pp. 564-578.
- Bosma, N. Hessels, J. Schutjens, V. Praag, V. M. ve Verheul, I. 2012. Entrepreneurship and Role Models, *Journal Of Economic Psychology*, 33(2), pp. 410-424.
- Bozkurt, Ö. 2007. Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), ss. 93-111.

- Bozkurt, V. ve Baştürk, Ş. 2010. KOBİ Girişimcilerinde Risk Ve Belirsizlik Algıları. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 64 (2), ss. 43-74.
- Çakıcı, A. ve Özer, B. Ş. 2007. Mersin’de Faaliyet Gösteren Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin Kurumsallaşma Göstergeleri Açısından İncelenmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (18), ss. 87-110.
- Döm, S. 2008. Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Durak, İ. 2011. Girişimciliği Etkileyen Çevresel Faktörlerle İlgili Girişimcilerin Tutumları: Bir Alan Araştırması, Yönetim Bilimleri Dergisi, 9(2), ss. 195-213.
- Florida, R. ve Kenney, M. 1988. Venture Capital and High Technology Entrepreneurship, Journal of Business Venturing, 3, pp. 301-319.
- Güney, S. ve Mutlu, S. 2008. Bilgi Teknolojilerinin Girişimciliğe Etkileri. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 3, ss. 83-100.
- Güney, S. ve Nurmakhmatuly, A. 2007. Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Araştırma, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(18), ss. 62-86.
- Han, E. ve Kaya, A. 2002. Kalkınma Ekonomisi Teori Ve Politika. Eskişehir: Nobel Yayın Dağıtım.
- Huber, L. R., Sloof, R. ve Praag, M. V. 2012. The Effect of Early Entrepreneurship Education: Evidence from a Randomized Field Experiment, Discussion Paper, <http://ftp.iza.org/dp6512.pdf>. Son erişim tarihi: 20.11.2015.
- İslam, A., Khan, A. M., Obaidullah, A. Z. M. ve Alam, M. S. 2011. Effect of Entrepreneur And Firm Characteristics On The Business Success Of Small And Medium Enterprises (SMEs) in Bangladesh, International Journal of Business and Management, 6(3), ss. 289-299.
- Kayalar, M. ve Ömürbek, N. 2007. Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21(1), ss. 185-200.
- Lamping, P. ve Kuehl, R. C. 2003. Entrepreneurship, 3th Edition, Londra: Printice Hall International.
- Levy, R. B. ve Rosen, H. 2014. Advice to a Young Entrepreneur: The Way Ahead Interviews Established Entrepreneurs, Technical Leaders, 10(1), pp. 19-21.

- Mieszkowski, K. ve Kardas, M. 2015. Facilitating an Entrepreneurial Discovery Process for Smart Specialisation: The Case of Poland, *Journal of the Knowledge Economy*, 6, pp. 357-384.
- Mietzner, D. ve Reger, G. 2005. Advantages and Disadvantages of Scenario Approaches for Strategic Foresight, *International Journal of Technology Intelligence and Planning*, 1(2), pp. 220-238.
- Okay, Ş. ve Karahan, M. 2010. Küçük Ölçekli İşletmelerin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Alan Araştırması: Denizli İli Örneği, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 14(1), ss. 291-304.
- Onay, M. ve Çavuşoğlu, S. 2010. İşletmelerde Girişimcilik Özelliğini Etkileyen Faktörler: İç Girişimcilik, Yönetim ve Ekonomi, 17(1), ss. 47-67.
- Özden, K., Temurlenk, S. M. ve Başar, S. 2008. Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, 2. Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Bışkek.
- Sönmez, A. ve Tokgöz, A. 2014. Türkiye’de Girişimcilik ve Türk Girişimci Profili Üzerine Bir Analiz. *Yönetim ve Ekonomi*, 21 (2), ss. 43-58.
- Stumpf A. S. ve Tymon Jr G. W. 2001. Consultant or Entrepreneur? Demystifying The “War For Talent”, *Career Development International*, 6(1), pp. 48-55.
- Suzuki, I. K. Kim, H. S. ve Bae, T. Z. 2002. Entrepreneurship in Japan and Silicon Valley: A Comparative Study, *Technovation*, 22, pp. 595-606.
- Ucgun, N. 2008. Türkiye’de Girişimciler Yatırım Kararı Verirken Hangi Metodları Kullanıyorlar?, 2nd International Congress On Entrepreneurship, Kyrgyz-Turkish Manas University Faculty Of Economics And Administrative Sciences Management Department, Biskek
- Wendte, R. 2013. How to Start a Business: Tips from Successful Entrepreneurs, <http://www.sidewalkpro.com/SWP/wp-content/uploads/2014/06/How-to-Start-a-Business-Tips-From-Successful-Entrepreneurs.pdf>. Son erişim tarihi: 20.11.2015.
- Zimmerer, W.T. ve Scarborough, M. N. 1996. *Entrepreneurship And The New Venture Formation*, New Jersey: Printice Hall International.